

Duitsland – Vulkaneifel Schneifel Pfad –70 KM

Lengte

De totale afstand van de rondwandeling is 70 km, verdeeld over 4 dagwandelingen.

Startpunt

Kronenburg is startpunt en Birresborn is het eindpunt van Deze 4-daagse rondwandeling

Kaart en Gids

Wanderkarte Eifelverein 1:25 000, Prümer Land Nr.17

Kompass Wanderführer Eifel: 70 Touren, Hans Naumann, ISBN 978-3-8502-6938-4, € 16,95

Hotelaccommodatie

Gasthaus "Bei Lonnen"
Kirchweg 2
D - 54597 Ormont

Routemaker

Charles Aerssens

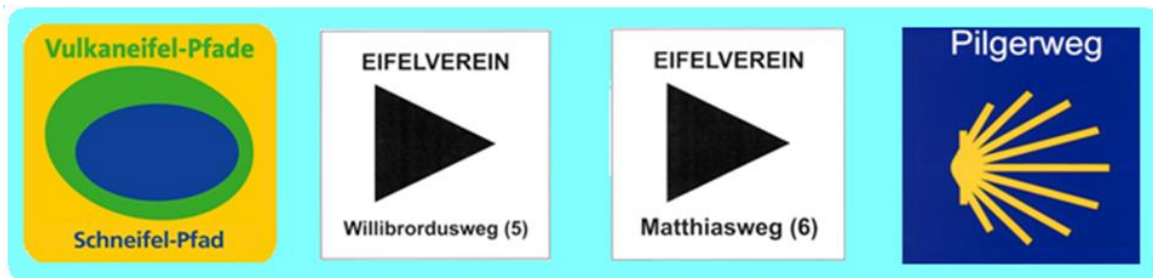

Het Schneifel Pfad is een van de vele wandelingen in de Vulkaneifel, die zich uitstrekt van de Ardennen tot het Sauerland, de Hunsrück en de Taunus. Het dankt zijn naam aan de vulkanische activiteit die het landschap vanaf het Tertiair ongeveer 10.000 jaar geleden heeft gevormd en waar nu nog duidelijke sporen te zien zijn van kraters, rotsformaties en mineraalbronnen. De route van het Schneifel Pfad loopt in het grensgebied van de deelstaten Nordrhein-Westfalen en Rheinland-Paltz.

Met een lengte van ongeveer 70 kilometer voert de route door een indrukwekkend bosrijk landschap langs schilderachtige dorpjes met vakwerkhuisen en langs het levendige stadjes met vele vergezichten. De wandelroute start in Kronenburg met historische centrum en de burchtruïne boven op de berg. Langs de Kronenburger See en door het dorpje Ormont wandelen we richting de Schnee Eifel. Dit natuurgebied met de Schwarzer Mann is met een hoogte van 697 meter de derde hoogste berg van de Eifel. Hier kun je genieten van prachtige uitzichten, mooie natuur en bossen. Het Schneifel Pfad daalt af naar Gonderbrett. De route gaat dan door het Mehlerental en voorbij aan de Kalvarienberg richting de oude Abdijstad Prüm. Hoog boven Prüm door het Tetterbusch voert het Schneifel Pfad verder en passeert het Nimstal bij Rommersheim. Door Naturschutzgebiet Schönecker Schweiz met de beekdalen van Kupferbach en Schalkenbach en langs de Altburgerbach komen we voorbij de druipsteen grot Hohe-Lay. Het laatste traject leidt de wandelaar door het Wellersheimer Wald over brede bospaden langs rotsformaties, stille beekjes en de Künstlerkolonie Weissenseifen. Voorbij het dorpje Kopp en de ijsgrotten bij Birresborn bereiken we het eindpunt in Birresborn in het Kylldal.

Routebeschrijving

Het Scneifel Pfad heeft zijn naam te danken aan de Schnee Eifel, een prachtige gebied in de Eifel waar ook de derde hoogste berg van de Eifel, de Schwarze Mann, ligt en één van de bekendste wintersportgebieden in de Eifel is. De doorgaande wandelroute van het Scneifel Pfad is een meerdaagse route, die hier in 4-daagse dagtochten is weergegeven en op elkaar aansluiten. Het hele tracé van het Scneifel Pfad is wordt aangegeven met wegwijzers en de verbindende routemarkering bestaat uit gele schildjes met het groen blauwe logo van het Scneifel Pfad, waarop de richting is aangegeven met zwarte pijltjes of ook met geel groen blauwe geverfde markeringen. De markeringstekens zijn zodanig aangebracht dat ze in beide looprichtingen altijd zichtbaar zijn. Bij elke wegwijzer bevindt zich een positiebordje met gegevens over de hoogte en de ligging met UTM-coördinaten voor GPS-apparaten. Opvallend is dat een aantal lange afstand wandelrouten parallel deels verlopen met het Scneifel Pfad. De opvallendste wandelrouten zijn de Jakobsweg, de pelgrimsweg naar Santiago de Compostela, de Willibrordusweg en de Mathiasweg. Ook die routemarkeringen zijn aangebracht langs het traject.

Het hoogtereliëf van het Scneifel Pfad laat zien, dat het om een pittige en stevige wandelroute gaat!. Over het hele traject betekent dit 1420 meter stijgen en 1349 meter dalen. Toch is het tracé met zorg gekozen met een voorkeur voor rustige weggetjes. Smalle bospaden en soms steile klimmetjes voeren door de uitgestrekte bosgebieden. We wandelen door verstilde en uitgestorven Eifeldorpjes en gehuchten, waar de tijd zichtbaar stil is blijven staan! De oude pelgrims- en abdijstad Prüm is hierop een uitzondering.

Vulkaneifel-Pfad: Schneifel-Pfad

We hebben ervoor gekozen het Scneifel Pfad in de 4 dagwandelingen te lopen.

- Dag 1 Kronenburg - Ormont - Schneifelforsthaus 12 Km
- Dag 2 Schneifelforsthaus - Schwarzer Mann - Gondenbrett - Prüm 22 Km
- Dag 3 Prüm - Rommersheim - Schönecken - Hersdorf 15 Km
- Dag 4 Hersdorf - Weissenseifen - Kopp - Birresborn 20 Km

Traject 1 – Vulkaneifel Schneifel Pfad – 12 KM

Lengte

De totale afstand van deze dagwandeling is 12 KM.

Startpunt

Bij Restaurant Terracotta, St. Vitherstrasse 14, 53949 Kronenburg/Dahlem is startpunt en eindpunt van deze dagwandeling is het Schneifel-forsthaus

Parkeren

Restaurant Terracotta, St. Vitherstrasse 14, D - 53949 Kronenburg/Dahlem. Op eindpunt parkeerplaats na kruispunt B265 en de L20 bij Schneifel-forsthaus.

Hotelaccommodatie

Gasthaus "Bei Lonnen"
Kirchweg 2
D - 54597 Ormont

Routemaker

Charles Aerssens

Traject: Kronenburg - Ormont - Schneifel-forsthaus 12 Km

Deze dagetappe begint vanuit Kronenburg na oversteek van het riviertje de Kyll met een klim, eerst door open terrein en daarna door het bosgebied Steinert naar het dorpje Ormont. Van hier gaat de route zuidwaarts in de richting van de Schnee Eifel langs restanten van een overwoekerde 13 meter brede tankversperring van de Siegfriedlinie Westwall uit WOII. Opvallend is dat de route van het Schneifel Pfad op grote stukken van de wandeling samengaat met de markering van het Duitse Pelgrimspad, de Mathiasweg, naar Santiago de Compostella. Door het dichte bos bereiken we op de kruising van de B265 en de L20 het eindpunt van deze wandeling op de parkeerplaats bij het Schneifel-forsthaus.

Routebeschrijving

1 We vertrekken voor deze dagwandeling van het Schneifel Pfad in de Vulkaneifel vanaf Restaurant Terracotta aan de St. Vitherstrasse 14 in Kronenburg aan de B421. We wandelen een tiental meter naar rechts en slaan dan linksaf de Neuer Weg in. Meteen weer linksaf zijn we in het buurtschap Kronenburgehütte en bereiken de St. Brigida Kapelle in het dal van de Kyll. Vanaf de St. Brigida Kapelle houden we rechts aan en tot we weer op de Neuer Weg uitkomen. Hier ligt aan de rechterzijde de brug over het riviertje de Kyll oversteeken, waar de H. Johannes Nepomuk een oogje in het zeil houdt als de

beschermerheilige van de bruggen. De Neuer Weg steken we recht over. Bij de wegwijzer gaat de route naar rechts de Steinertstrasse in en volgen we de routemarkering van het Schneifel Pfad. Verderop laten we de bebouwing achter ons en beginnen we aan een klim om het dal van de Kyll te verlaten. We kruisen de Vennquerbahn, het oorspronkelijke tracé van het inmiddels verdwenen spoorlijntje van Jünkerath-Weywertz dat nu in gebruik is als fietsroute. Even naar rechts en dan houden we links aan en door nog open terrein komen we in het bosgebied, dat op de topokaart staat aangeduid als Steinert met

met een hoogte van 643 meter. De routemarkering volgend langs een schuilhut klimmen we verder het bos in en laten na een paar kilometer de bospaden achter ons. We krijgen zicht op het windmolenpark Ormont. Linksaf langs de bosrand afdalend steken we de Boosenbach over. Het Schneifel Pfad verloopt nu parallel aan het Matthias Pelgrimspad.

2 We komen we nu in het dal van de Taubkyll en bereiken het asfalt van de K64. Hier wandelen we even naar rechts en meteen opnieuw oversteken naar rechts. Over de Taubkyll volgen we dan naar links de grasbaan bovenlangs een zestal visvijvers. De route komt aan de L20. De markering van het Schneifel Pfad volgt het asfalt van de L20 over het kleine stroompje van de Taubkyll tot we de eerste huizen van het dorpje Ormont bereiken met de R.K. Parochiekerk St. Margareta. Deze kerk is een halteplaats op het hier passerende Pelgrimspad, de Duit-

se Jakobsweg naar Santiago de Compostela vanaf Keulen via Trier en Schengen naar Metz. En in het naast de kerk gelegen Hotel Restaurant Bei Lonnen kan de pelgrim een stempel voor zijn kaart ophalen.

3 We laten Ormont achter ons en volgen in een klim de L20 tot in de bocht naar rechts (na de afslag van de K64 aan de linkerkant). Hier gaat de gemarkeerde route rechtuit. Aanvankelijk is het nog asfalt maar waar de bocht naar rechts afbuigt nemen we de grasbaan. Naar links hebben we zicht op het beekdal van de Rupbach en aan onze rechterhand passeren we de restanten van een overwoekerde 13 meter brede tankversperring van de Westwall of Siegfriedlinie uit WOII. Voorbij dit overblijfsel van WOII gaan we even naar rechts om dan linksaf langs de bosrand verder te wandelen.

Op de T-splitsing wandelen we naar links om dan bij de volgende gelegenheid rechtsaf het bospad te kiezen. Hier is duidelijk de routemarkering van het Pelgrimspad richting Prüm aanwezig. De blauwe bordjes met gestileerde jakobsschelp leiden ons naar het Forsthaus Schneifel, gelegen aan het kruispunt van de B265 van Aachen naar Trier en de L20 van Kronenburg naar Prüm. Bij deze uit 1877 stammende boswachterswoning steken we het kruispunt over om na een paar meter onze dagetappe te beëindigen op de grote parkeerplaats aan de L20. Opvallend zijn een aantal mooie oude zandstenen.

Omgevingsinformatie

Kronenburg

Het historische stadje Kronenburg wordt in 1277 voor het eerst in de annalen vermeld als bezit van de Jhannietiers. En zoals gebruikelijk in de Middeleeuwen komen bezittingen herhaaldelijk in andere handen en zo komt Kronenburg met zijn burcht toe aan Luxemburg. Vanaf 1555 valt het onder Spaanse Heerschappij, waaraan het heden ten dage nog zijn naam "Spanisches Ländchen" dankt. Kronenburg heeft nog steeds een Middeleeuwse dorpskern met een spitsbogige noordelijke stadspoort uit de 14e eeuw, het Nordtor. Van de voormalige Burg Kronenburg is enkel nog een ruïne overgebleven met zijn indrukwekkend oude kasteelmuur uit de 13e en 14e eeuw. Een tweede stadspoort scheidt het kasteel van het dorp, waar de huizen deels aan de achterzijde in de stadsmuur gebouwd zijn. Hier torent de kerktoren van de Katholieke parochiekerk St. Johannes Baptist boven uit, die als verdedigingstoren in de stadsmuur is geïntegreerd. Opvallend is de bijzondere bouw van deze uit 1492 stammende kerk, die in opdracht van Mathilde Von Virneburg, weduwe van Graaf Kuno Von Manderscheid-Schleiden is gebouwd, waarbij slechts een hoofdpilaar vier rijk versierde gewelven draagt en een bijzonder ruimtelijk bouwwerk is ontstaan. In de kerk vinden we een altaar uit de 15e eeuw, een stenen Pieta uit één stuk en een fresco, dat een drakengevecht uitbeeldt met Kronenburg op de achtergrond. Aan de voet van de kasteelruïne staat het voormalige gemeentehuis, dat in 1766 door Amtmann Lafontaine te duur gebouwd is en nu in gebruik is als Hotel Burghaus.

Kronenburg - Haus für Lehrerfortbildung

Aan de voet van de kasteelruïne staat een opmerkelijk gebouw. Het is het 'Haus für Lehrerfortbildung' van Bundesland Nordrhein Westfalen. Het is oorspronkelijk in de periode 1936-1938 gebouwd door C (1897-1984), Professor aan de Kunstacademie Düsseldorf, als woon- en ateliercomplex voor zijn schildersschool. Door de Nazi-Leiders wordt Werner Peiner beschouwd als het prototype van een 'Germaanse schilder' en zo neemt Hermann Göring, Rijksminister van Luchtvaart en kunstliefhebber, in 1937 het beschermheerschap over de

schilderschool van Peiner over. Hij financiert de bouw van de 'Hermann Göring-Meisterschule für Malerei' naar een ontwerp van architect Emil Fahrenkamp (1885-1966). Hermann Göring (1893-1946) opent het gebouw op 8 Juni 1938 in het bijzijn van talrijke partijfunctionarissen. De in Kronenburg gemaakte werken van kunstenaars, die opgeleid zijn in de Blut-und-Boden-Ästhetik van het Nazi regime, dienden voor de Neuen Reichskanzlei, het Haus der Flieger of het Auswärtigen Amt in Berlijn, maar ook de nabij gelegen National Sozialistische Ordensburg Vogelsang. Kronenburg is in die periode een ontmoetingsplek waar Propagandaminister Joseph Goebbels, de Rijksführer SS Heinrich Himmler en Albert Speer elkaar treffen. En Werner Peiner klimt in deze jaren op tot de belangrijkste staatskunstenaar van het 'Derde Rijk'. Na de oorlog koopt de Eifelverein de Hermann 'Göring-Meisterschule für Malerei' en wordt sinds 1952 als onderwijsinstelling van de deelstaat Noordrijn-Westfalen gebruikt en is momenteel een nascholingsinstituut voor leraren. In 1985 komen de gebouwen op de monumentenlijst.

Kronenburgerhütte - St. Brigida Kapelle

Dit Barokke zaalkerkje in het buurtschap Kronenburgerhütte is in 1734 gebouwd met een schenking van Everhard Lux en in 1745 toegewijd aan de H. Brigida von Kildare, patrones tegen veeziekte. In 1901 wordt de twee verdiepingen tellende klokkentoren aangebouwd waarin een kerkklok uit 1737 van Carl Engelbert Fuchs uit Köln. De kapel is in 1976 volledig gerenoveerd door Werner Geyer uit Mechernich en heeft 36 zitplaatsen. Binnen zien we boven het altaar een schilderij, dat stamt uit 1950 en de H. Brigida met herdersstaf laat zien, zittend in een bonte bloemenwei met een lammetje en kalf. Verder vinden we er een 68 cm hoog houten gepolychromeerd beeld van de H. Catharina van Alexandrië met aan haar voeten de Romeinse Keizer Maxentius, die volgens overlevering met haar wil trouwen, maar door haar afgewezen wordt en dit met dood bekoopt om als martelares te sterven. Ook zijn er gepolychromeerde beelden zoals een Pieta en een H. Jozef. Vier vensters zijn uit 1986 van de glazenier Rolf Dettmann (1915-1991) van de Kunstwerkstatt Kaschenbach Trier en een venster is het werk van kunstenaar Margret Kaltwasser en stamt uit het jaar 2000.

Vulkaneifel dorp Ormont

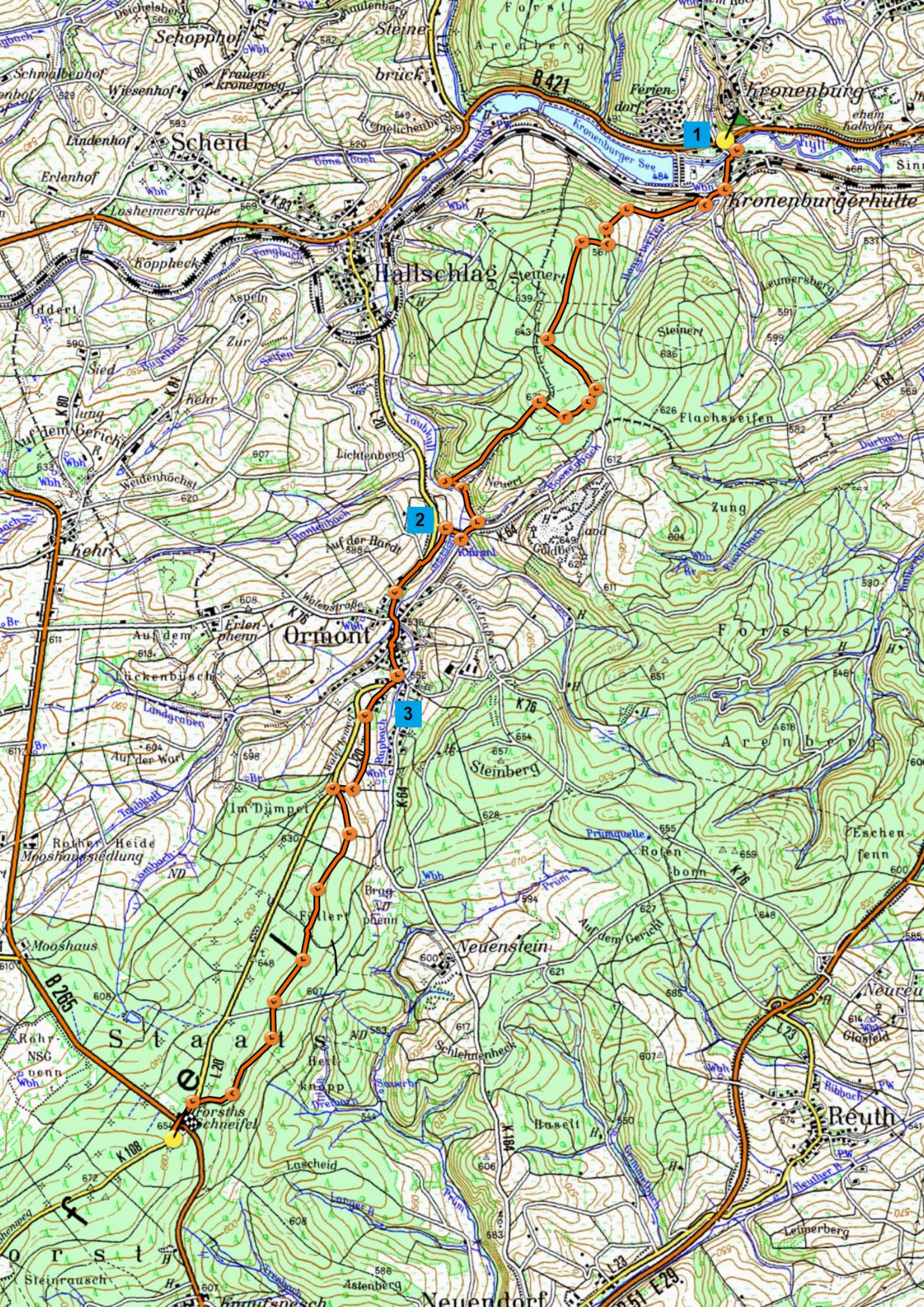

Het dorpje Ormont ligt in het beekdal van het kleine stroompje de Taubkyll. Aan de noordzijde zien we Windmolenpark Ormont, een van de eerste windmolenparken van Duitsland. In het dorp vinden we de R.K. Parochiekerk St. Margareta uit 1850. Toch is al uit een oorkonde van 1570 bekend dat er in Ormont een kapel staat, die in dat jaar aan de Protestanten overgaat. Dit blijft tot 1593, als de Katholieken er weer hun zelfstandige parochie krijgen met een onderbreking in de periode van 1803 tot 1836. Omstreeks 1775 wordt er een nieuwe Barokke kerk gebouwd. Het gebruik van slecht bouw materiaal noodzaakt echter een complete nieuwbouw, waarvan op 8 juni 1850 de

1850 de eerste steen van het huidige kerkgebouw wordt gelegd. Het wordt een eenvoudige zaalkerk in Neo-Gothische bouwstijl met in dezelfde stijl het hoofdaltaar met twee zijaltaren en een doopvont uit 1885. Pas in 1922 wordt het hoofdaltaar ingewijd door Kardinaal Karl Joseph Schulte (1871-1941), Aartsbisschop van Keulen. Op de zijwanden is een in fresco techniek geschilderde kruisweg aangebracht door de Salvatorianer Pater Egin Mannal. De kerk St. Margareta is een halteplaats op het hier passerende pelgrimspad, de Jakobsweg naar Santiago de Compostela. Deze Duitse route die vanaf Keulen via Trier naar Metz loopt, maakt gebruik van de oude handelswegen en sluit aan op het Franse traject van de Camino bij Le Puy en Vézelay. In het naast de kerk gelegen Hotel Restaurant Bei Lonnen kan de pelgrim een stempel voor zijn pelgrims accreditatie kaart ophalen.

Traject 2 – Vulkaneifel Schneifel Pfad – 22 KM

Lengte

De totale afstand van deze dagwandeling is 22 KM.

Startpunt

Parkeerplaats Schneifel-Forsthaus na kruispunt B265 en de L20 en eindpunt van deze dagwandeling is Hotel Hofgut Held, Rommersheimer Held 3, D - 54597 Rommersheim

Parkeren

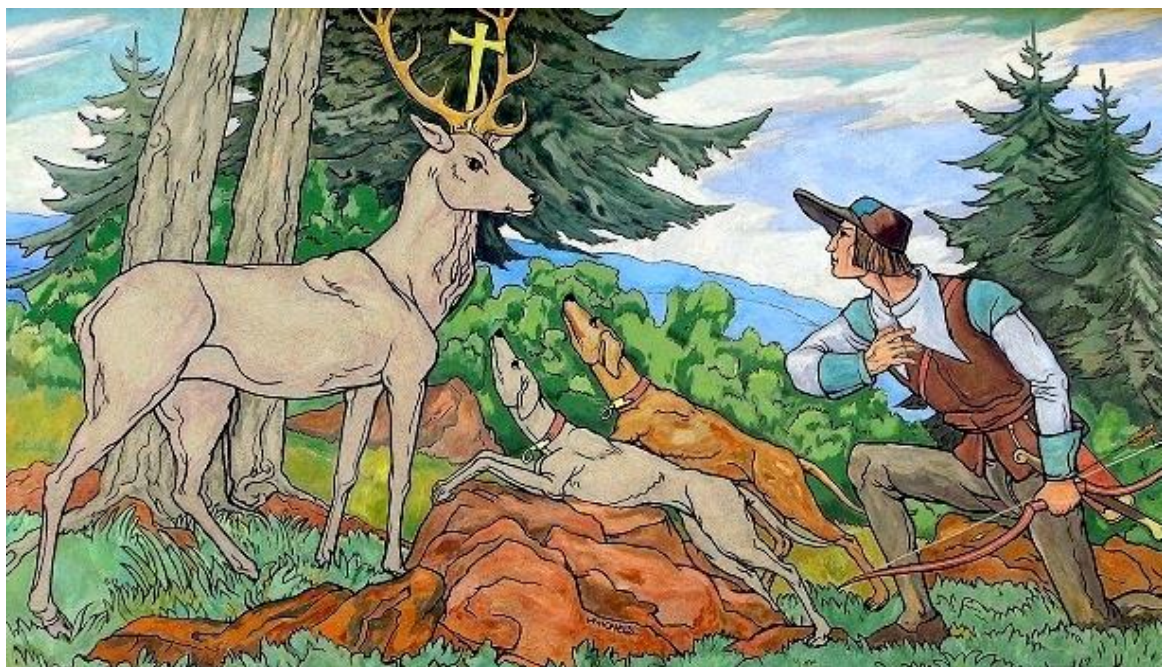
Parkeerplaats Schneifel-Forsthaus na kruispunt B265 en de L20. Op het eindpunt Hotel Hofgut Held, Rommersheimer Held 3, D - 54597 Rommersheim

Hotelaccommodatie

Gasthaus "Bei Lonnen"
Kirchweg 2
D - 54597 Ormont

Routemaker

Charles Aerssens

Traject: Schneifel-forsthaus - Schwarzer Mann - Gondenbrett - Prüm 22 Km

Deze dagetappe start vanaf de parkeerplaats bij het Schneifel-forsthaus op de kruising van de B265 en de L20 en volgt de route langs de Schneifelhöhenweg door het hart van de Schnee Eifel. Langs het Kettenkreuz en restanten van bunkers uit WOII wandelen we naar Natuurgebied Schwarzer Mann. De Schwarzer Mann is met een hoogte van 697 meter de derde hoogste berg van de Eifel. Langs dit wintersportgebied met zijn skiliften dalen we af in het dal van de Litzenmehlenbach naar het dorpje Gondenbrett. Van hier volgt er een klim naar het uitzichtplatform Katzenkopf. Door het buurtschap Tafel aan de B265 wandelen we via de Kalvarienberg door de noordelijke buitenwijk van Prüm. De stad vermijndend en door het bosgebied Tettenbusch komen we aan de Camping Prüm, waar verderop de klim naar de B410 begint. Het laatste stuk voert over een helling naar de parkeerplaats aan de B265 bij Hotel Hofgut Held in het buurtschap Rommersheim.

Routebeschrijving

1 vertrekpunt van deze dagwandeling is de parkeerplaats bij het Schneifel-forsthaus aan de K108. We wandelen van hier meteen naar links op de grasbaan, die aan de noordzijde van het asfalt verloopt en wordt aangeduid als de Schneifelhöhenweg. We zijn hier in het hart van de Schnee Eifel. Het eerste bospad naar rechts slaan we in tot we op de T-splitting naar links de markering van het Schneifel Pfad oppikken. We volgen het bospad met ook de markering van de Matthiasweg in zuidwestelijke richting evenwijdig aan de Schneifelhöhenweg. Goed 650

meter verder worden we op de kruising naar links afgeleid en komen aan een parkeerplaats. De route gaat vervolgens rechtsaf en verloopt opnieuw parallel langs de Schneifelhöhenweg. We komen hier in een gebied van de Schnee Eifel waar van 1938 tot 1940 ongeveer 170 bunkers zijn gebouwd, die ten tijde van WOII deel uitmaken van de al eerder genoemde Westwall. Zo passeren we een infobordje, dat duidt op de overwoekerde restanten van de bunker S3 van het type Regelbau 23 MG Scharntstand, gebouwd. Even verderop komen we aan een opmerkelijk herinneringskruis: het Kettenkreuz, Het traject van het Schneifel Pfad verloopt vanaf het Kettenkreuz zonder enige stijging of daling op een hoogte van 695 meter naar de uitspanning Zum Schwarzer Mann, centraal gelegen in het uitgestrekte Natuurgebied Schwarzer Mann.

2 Wij dalen vanaf uitspanning Zum Schwarzer Mann langs en zuidwestzijde over de groene skipiste af door het bos naar het beekdal van de Litzemehlenbach. We blijven steeds in de nabijheid van deze beek, die we volgen in de richting van Gondenbrett. Langs de Dickenberg (583 m) laten we het bosgebied achter ons en komen in het openland met zicht op Gondenbrett. Hier stuiten we opnieuw op het traject van het pelgrimspad naar Santiago de Compostela, dat richting Prüm verloopt. Rechtsaf door het steil dalende straatje In der Klamm komen we langs Gasthaus Zur Schneifel, rustpunt en mogelijkheid tot overnachten voor de vermoeide pelgrim. We zijn nu in het centrum van Gondenbrett aan de Dorfstrasse, die we over de Mehlenbach vervolgen. Door de Dorfstrasse komen we langs de Pfarrkirche St. Dionysius. Opvallend is de aan de buitenzijde van de sacristie aangebrachte muurschildering van Hermann Michels (1903-1986), die de bekering van Hubertus uitbeeldt. Van hem is eveneens de muurschildering van de H. Christoforus met Jezuskind op de gevel van het tegenoverliggende huis aan de Dorfstrasse 7.

3 We verlaten Gondenbrett door de Dorfstrasse via de steile klim in Am Münsterberg. Waar de bebouwing ophoudt, gaat het asfalt over in een onverhard pad. Door geaccidenteerd terrein nu eens open en dan door het bos blijven we op de panoramaweg in de nabijheid van de verharde weg, de K180. Na het bosgebied van de Münsterberg komen we in een openlandschap en bereiken we aan onze linkerhand een op een heuveltje gelegen uitzichtplatform Katzenkopf, gebouwd op een opgeblazen bunker van de Westwall. Vanhier hebben we een wijds panorama over de gehele omgeving. Naar het noordwesten ontwaren we voorbij bosgebied Mattelbusch de heuvelrug van de Schnee Eifel met op het hoogste punt van het Natuurpark Nord Eifel met een hoogte van 697 Meter de Schwarzer Mann. In zuidwestelijke richting reikt het zicht tot het grensgebied van Duitsland, België en Luxemburg en naar het zuiden zien we Prüm met Kalvarienberg en bosgebied Tettenbusch. De route vervolgend bereiken we over de Gonderbretterweg bij buurtschap Tafel de B265, die we meteen weer verlaten door naar rechts bij de L17 de verharding van Af der Tafel naar Krankenhaus St. Joseph in te wandelen. Hier leidt de route ons rechtsom rondom het ziekenhuis heen naar de Kalvarienberg, de plek waar op 15 juli 1949 een munitieopslagplaats met 500 ton munitie door brand explodeert en het grootste deel van de stad Prüm verwoest wordt.

4 Van de Kalvarienberg dalen we af langs het Bestattungswald Prüm naar de B265 en steken bij de parkeerplaats over om aan de andere zijde de trap naar beneden te nemen voorbij een vijver om dan langs de buitenwijk aan de noordzijde van Prüm onze route te vervolgen. De route van het Schneifel Pfad leidt doelbewust buiten de hectische drukte van de stad Prüm om. Zo wandelen we over de Tannen-

weg tot we voor Feriendorf Prüm naar links worden afgeleid en met een klim langs het bosgebied Tettenbusch rond de omheining voorbij het sportveld naar rechts gaan. Op de kruising Pferdemarkt dan naar links en meteen naar rechts door het Tettenbusch te wandelen. De grasbaan gaat met de klok mee bergafwaarts tot we op de K164 staan. Even naar links en na de oversteek van de restanten van een voormalige spoorweg en het riviertje de Prüm komen we aan Waldcamping Prüm. Achter de tennisbanen rechtsaf begint opnieuw een klim door het bos tot we op de B410 staan bij een kleine parkeerplaats. Dan is het even opletten bij het oversteken. Aan de andere zijde van de B410 wacht nu het laatste traject van het eindpunt van de dagetappe. Nog een klimmetje en we staan op de parkeerplaats in de bocht van de B265, waar het naar Hotel Restaurant Zur Held nog slechts 100 meter is.

Omgevingsinformatie

Schnee Eifel

Dit middengebergte met een maximale hoogte van bijna 700 meter ligt in het westelijke deel van de Eifel aan de grens met België. De oorspronkelijk kale, winderige en onbewoonde heuvelrug is nu bijna helemaal bebost met naaldbout onder het Pruisische bosbeheer in de afgelopen eeuwen. Zo is een enorme uitgestrekte bosgebied ontstaan dat het zuidelijke deel van het Natuurpark Hoge Venen en Eifel omvat, waarbij het riviertje de Kyll de noordgrens vormt en in het zuiden grenst aan het stadje Prüm. Door de afgelegen ligging is de Schnee Eifel verworpen tot een oerlandschap, waar nog steeds zeldzame planten en dieren voorkomen, waaronder de Europese wilde kat, en sinds enkele jaren de lynx. Tijdens de wintermaanden ligt hier het langst en de meeste sneeuw van het hele Eifelgebied, waardoor er over een langere periode wintersporten kan worden bedreven met skipisten, skiliften en langlaufloepen, zoals bij de Schwarzer Mann en de Wolfsschlucht.

Het Kettenkreuz

Eigenlijk "Kättchens Kreuz" geheten. Een sage vertelt over de dood van een meisje Kätt uit Schlausenbach. Dit meisje had met een paar jonge jongens uit het dorp een weddenschap gesloten dat ze vanaf Schlausenbach in het donker zouden lopen naar het punt waar nu het kruis staat. In die tijd was het een griezelige plek op de bergkam van de Schneifel. Sommigen, die aan de weddenschap deelnamen, waren vooruitgelopen en zich verstopt met dekens over hun hoofd. Ze wilden het meisje bang maken. Maar Kätt was tijdens haar nachtelijke wandeling zo bang geworden dat ze van schrik dood neerviel. Het kruis houdt de herinnering levend aan deze dwaze daad.

Gondenbrett

Het dorp wordt voor het eerst vermeld in het Prümer Urbar uit 893 als "Gunnbreth", dat dan nog ongeveer 4 kilometer verderop gelegen is op de heuvelrug van de Schnee Eifel. In de Middeleeuwen vluchten de inwoners voor de pest en stichten dan een nieuwe nederzetting in het dal van de Mehlenbach. Midden in het dorp ligt de Pfarrkirche St. Dionysius, die uit de jaren 1846-1847 stamt en in Classicistische stijl is gebouwd naar een ontwerp van de uit Prüm afkomstige architect Wilhelm Friedrich Guschard (1816-1892). Toch is er al voor 1846 een kerk in Gondenbrett, maar hiervan is niets meer aanwezig. Het huidige kerkgebouw is een zaalkerk met een cassettenplafond en een slanke klokkentoren. In de kerk zien we een Barok altaar uit 1658 dat uit de eerder kerk afkomstig is en een Pieta uit de 16e eeuw. Opvallend is de aan de buitenzijde van de sacristie aangebrachte muurschildering van

Hermann Michels (1903-1986), die gedurende vele jaren kunstgeschiedenis leraar is geweest aan het Regino Gymnasium in Prüm. Het beeldt de bekering van Hubertus uit. Van hem is eveneens de muurschildering van de H. Christoforus met kindje Jezus op de gevel van het tegenoverliggende huis aan de Dorfstrasse 7.

Prüm – Kalvarienberg

In het binnenste van de Kalvarienberg worden bij de bouw van de Westwall tijdens het Nazi-regime (1938) twee tunnels gegraven, die op twee punten met elkaar verbonden zijn. Bij de rechteringang bevindt zich een bunker, van waaruit 44 treden naar die tunnels leiden. Na WOII nemen de Fransen de bezetting van de Vulkaneifel over van de Amerikanen. Zij vullen dit tunnelsysteem in de berg in de loop der jaren met bommen, mijnen, granaten en andere explosieven, die worden ontmanteld. Om nog onduidelijke redenen gaat op 15 juli 1949 het brandalarm af, die waarschuwt voor een

dreigende explosie in de munitietunnels van de Kalvarienberg. De gendarmerie en de brandweer proberen de stad te ontruimen en slagen daar grotendeels in. Maar kort voor 20.30 uur zijn er twee explosies in de Kalvarienberg. Ongeveer 190 ton explosieven veroorzaken een enorme paddenstoel van vuur en rook en slingeren 250.000 kubieke meter rode aarde, zand, keien en stof door de lucht richting de stad Prüm. Er ontstaat een enorme krater van gemiddeld 90 m lang, 26 m breed en 100 m diep. In de directe omgeving en tot beneden in de vallei worden 96 hectare weilanden en velden volledig bedekt door het puin. Ook de woonwijk van de stad aan de Kalvarienberg wordt volledig verwoest. Explosieven vliegen tot 20 km ver en het fijnstof valt 12 km verderop in Gerolstein. Het seismologisch observatorium in Stuttgart registreert de explosie en de ontploffing wordt gehoord in Trier en Koblenz. Er komen 76 mensen om en velen raken gewond, 19 huizen worden volledig verwoest, 47 huizen zwaar beschadigd en 200 huizen worden licht beschadigd. Er zijn 965 mensen dakloos. Ter herdenking van de explosieramp van 15 juli 1949 is op de bovenrand van de krater een 7 meter hoog basaltkruis opgericht door Johann Baptist Lenz (1922-2007) uit Oberkail met op de sokkel de inscriptie: 'Dien verzoening en vrede.'

Traject 3 – Vulkaneifel Schneifel Pfad – 17,5 KM

Lengte

De totale afstand van deze dagwandeling is 17,5 KM.

Startpunt

Parkeerplaats op de B265 bij Hotel Hofgut Held, Rommersheimer Held 3, D - 54597 Rommersheim

Parkeren

Parkeerplaats op de B265 bij Hotel Hofgut Held, Rommersheimer Held 3, D - 54597 Rommersheim. Op het eindpunt aan de L10 op de wandelaarsparkeerplaats in D - 54597 Hersdorf richting Wallersheim

Hotelaccommodatie

Gasthaus "Bei Lonnen" Kirchweg 2 D - 54597 Ormont

Routemaker

Charles Aerssens

Traject: Prüm - Rommersheim - Schönecken - Hersdorf 17,5 Km

Deze dagetappe start op de parkeerplaats bij Hotel Restaurant Hofgut Held aan de B265. Vanhier gaat de route via een tunneltje onder de B51 door en langs de noordzijde van Rommersheim. Voorbij bosgebied Kalkhof wandelen we naar het beekdal van de Nims. We steken de K170 over en bereiken langs de Hahnenkopf Naturschutz-gebiet Schönecker Schweiz met Kupferbach en Schalkenbach. Voorbij de plek waar de Schalkenbach in de Nims stroomt, gaat de route linksaf en stijgt steil omhoog. Boven langs Schönecken wandelen we door weiden en velden en dalen af naar de Altburgerbach, die we even volgen om dan na een steile klim langs rotsformaties in het Schalkenbusch met Kelterring en druipsteengrot Hohl-Ley op de heuvelrug weer langs de Schalkenbach te wandelen. Door het beukenbos van Naturschutzgebiet Walbert met zijn imponerende en bizarre rotsformaties dalen we af naar het eindpunt van is de wandeling, de wandelaarsparkeerplaats aan de L10 van Hersdorf naar Wallersheim.

Routebeschrijving

1 Op deze wandeldag gaan we van start op de parkeerplaats tegenover Hotel Restaurant Hofgut Held aan de B265. Waar we de vorige dag de markering van het Schneifel Pfad hebben verlaten, pikken we deze nu op en wandelen over een smal pad langs de bosrand met zicht naar het zuidoosten op open landbouwgebied tot we het talud van de B51 bereiken. Naar rechts langs de auto-weg worden we naar een tunnel geleid, die ons onder de snelweg doorvoert. Oostwaarts gaat het nu door de akkers. We negeren de zijpaden en licht dalend wandelen we tot we langs het bosge-

bied Kalkhof in het beekdal van de Nims komen. Aan onze rechterhand hebben we zicht op het dorp Rommersheim, Als we de Nims zijn overgestoken maakt het voetpad een bocht naar rechts en klimt dan geleidelijk naar de K170, die we oversteken. Aan de overzijde van deze K170 vervolgen we de route tot we op een half-verharde weg komen, die we naar links volgen door het open landbouwgebied.

2 Zo komen we aan een solitaire brug die onderdeel is geweest van de ooit geplande miljoenen belastinggeld kostende uitbouw van de E42 op het tracé van Rommersheim naar Brühlborn door het noordelijk deel van Naturschutzgebiet Schönecker Schweiz. Naar links hebben we zicht op de 505 meter Hohe Hahnenkopf. Meteen na dit viaduct slaan we rechts af om dan even verderop naar rechts afslaand opnieuw onder zo'n brug door te gaan. Aan links komen we in het beekdal van de Kupferbach en zijn we in Naturschutzgebiet Schönecker Schweiz. Over het bruggetje

gaat de route rechtsaf op de oever langs de Kupferbach zuidwaarts tot we Meyersruh bereiken, de plek waar de Kupferbach uitmondt in de Schalkenbach. Hier staat ook het pelgrimskruis van de Matthias Bruderschaft Erkelenz aan de Willibrordus pelgrimroute van Keulen naar Trier richting Santiago de Compostela. Wij vervolgen hier over de stenen brug de markering van het Schneifel Pfad naar rechts in de richting van Schönecken. In het vochtige beekdal vinden we langs de Schalkenbach de weelderige begroeiing met Groot Hoefblad, ook wel Allemansverdriet genoemd. We komen langs de rotsformatie van Jungfernley met schuilhut. Het bede bospad leidt ons naar het einde van het dal van de Schalkenbach, waar de beek uitmondt in de Nims. Hier hebben we naar het westen over de Nims zicht op de L5, de doorgaande weg van Schönecken naar Rommersheim. Net voor de wandelaarsparkeerplaats wacht ons net een steile klim naar links het bos in en komen we hoog boven Schönecken op de Ichterberg.

3 We laten het bos achter ons en komen in meer open landschap, waar de gemarkeerde route van het Schneifel Pfad op de grens van Naturpark Hohes Venn - Eifel verloopt. We dalen met enkele ruime bochten af in het dal van de Altburgbach en wandelen bij de wegwijzer nog voor de brug naar links. De bovenloop van de Altburgbach een stuk stroomopwaarts volgend wandelen we verder tot de route naar links het bosgebied Schalkenbusch ingaat en we uit het dal van de Altburgbach klimmen. In de steile helling komen we bij een rotsformatie van grote dolomietblokken tot wel 20 meter hoog, die aangeduid wordt als Keltenring of Keltenflieburg. Bovenaan de helling komen we opnieuw in open landschap aan de onverharde Ichterberg. De route volgen we even naar rechts om dan linksaf door het bos het Schneifel Pfad te vervolgen. Met de bocht naar links komen we aan het bruggetje over de Schalkenbach. Hier nemen we de veldweg naar rechts en komen verderop langs een schuilhut. Na goed 500 m en enkele bochten is er links een trap en infopaneel, die leiden naar de druipsteengrot Hohl-Ley. We volgen de marke-

kering van het Schneifel Pfad langs de Schalkenbach en komen verderop in Naturschutzgebiet Walbert. Het is een prachtig beukenbos met opnieuw imponerende en bizarre rotsformaties in een oneffen en onoverzichtelijk terrein. Het Schneifel Pfad zoekt hierin zijn weg tot we vanuit het bos op de wandelaarsparkeerplaats aan de L30 staan, het eindpunt van onze dagwandeling.

Omgevingsinformatie

Prüm

Het is een stad met een rijke en lange geschiedenis. Zo stichten de Karolingers er in 721 al een abdij en hier is met het Verdrag van Prüm uit 855 het Frankische Middenrijk van Keizer Lotharius I onder diens zonen verdeeld met de bedoeling om strijd tussen de drie zonen van Lotharius I te voorkomen. Zo komt ook een einde aan de heerschappij van Lotharius zelf. Later maakt Prüm deel uit van het Keurvorstendom Trier maar is omgeven door Luxemburgs gebied. Na de Slag bij Waterloo en de val van Napoleon wordt Prüm met het hele oostelijke deel van het Luxemburgse Vianden door het Congres van Wenen (1815) aan Pruisen toegewezen en gaat dan deel uitmaken van de nieuwe Rijnprovincie. Bij de opdeling van Pruisen door de Geallieerden in 1946 komt Prüm terecht in de deelstaat Rijnland-Palts. Als belangrijkste bezienswaardigheid kan de Abdij van de Benedictijnen worden beschouwd, die in 1794 door de Fransen wordt opgeheven en waarvan sinds 1802 de abdijkerk de parochiekerk wordt, die in 1950 tot basiliek verheven is. In deze St. Salvator Basiliek ligt de eerder genoemde Keizer Lotharius I begraven. De kerkschat van deze voormalige abdijkerk bevat talrijke relikwieën, waaronder delen van de Heilige Sandalen van Christus, de Heilige Drie Artsen en verschillende vroege martelaren

Rommersheim

De oorsprong van Rommersheim gaat terug tot in 721 als de Karolingers hier heersen. In de Middeleeuwen aan het begin van de 13e eeuw wordt hier op de markt rechtgesproken. Beeldbepalend in het dorp is de R.K. Parochiekerk St. Maximin, die in 1498 is gebouwd in Laat-Gotische stijl. Maar de parochie wordt voor het eerst genoemd in een document uit 1063 als er een kerk wordt gebouwd en daarmee een van de oudste parochies in de regio Prüm is. Over die kerk uit 1063 is niets bekend. De oudste delen van de huidige kerk dateren uit 1498. In 1816 vervangt de drie verdiepingen tellende klokkentoren aan de hallenkerk de oudere toren. Aan het be-

gin van de 20e eeuw wordt de hallenkerk met rechthoekig koor te klein en bouwt met tussen 1927 tot 1929 volgens het plan van de Trierse architect Julius Wirtz (1875-1952) een nieuw transept aan de bestaande kerk in de geest van de hervormingsarchitectuur. Daartoe wordt het Laat-Gotische koor afgebroken en aan de oostzijde van het transept herbouwd naar het origineel. Rond het koor is een sacristie gebouwd in verband met de bouw van het transept. In het interieur zien we een Barok hoogaltaar uit 1715 met scheidingswanden uit 1728 en een biechtstoel in Rococo stijl uit dezelfde periode. De doopvont is uit 1711. Opvallend is het sterrengewelf in de kerk! Een aantal jaren geleden heeft nog een restauratie plaats gevonden.

Schönecken

In het beekdal van de Nums ligt het Eifelstadje Schönecken, dat ontstaan is in de Middeleeuwen met de Burg Schönecken, die hoog boven de huizen uit torent. De geschiedenis kan niet meer exact achterhaald worden. Het vermoeden bestaat dat die rond 1180 gebouwd is. Generaties Luxemburgse Graven van Vianden hebben het kasteel bewoond en in 1264 noemt Graaf Heinrich van Vianden zich Heer van Schönecken tot in 1370 Graaf Johann van Vianden Als laatste Heer van Schönecken sterft. In de volgende eeuwen vinden er oorlogen en machtswisselingen plaats en in 1802 is er een verwoestende brand. De Fransen geven in 1804 de opdracht de burcht af te breken, maar begin 1900 wordt er met restauratie werkzaamheden aan de ruïnes van Burg Schönecken gestart. Toch kan later voorkomen worden dat de burchtruïne alsnog compleet wordt afgebroken en vindt er tussen 1970 en 1975 en ook in de periode 1984-1985 opnieuw renovatie plaats.

De Schönecker Schweiz

Dit 865 hectare grote natuureservaat ten zuiden van Prüm is van bijzondere landschappelijke schoonheid door verscheidenheid aan landschapselementen, zoals steile hellingen, kalk-graslanden, kloofdalen en de beekdalen van de Kupferbach, Schalkenbach en de Altburgerbach, zijbeken van de Nims. Geologisch gezien maakt Natuurgebied Schönecker Schweiz deel uit van de Prümer Kalkmulde en overal in het ruige landschap zijn grillige kalkrotsen te vinden, die vaak bizarre vormen aannemen en de verbeelding prikkelen. Dit dolomietgesteente is ontstaan in het Devoon door afzettingen

in een zee, die het land heeft overspoeld. Door het oplossen van die kalksteen verdwijnen de beken soms gedurende korte tijd onder de grond en komen een stuk verderop weer boven. De hellingen van de beekdalen zijn begroeid met een afwisseling van loof- en naaldbossen en door de kalkrijke ondergrond zijn er vele bijzondere planten, zoals de Daslook, te vinden.

Keltenring of Keltenflieburg

In de helling van de Altburgbach ligt in het Schalkenbusch een rotsformatie van grote Dolomietblokken tot wel 20 meter hoog, die aangeduid wordt als Keltenring of Keltenflieburg, stammend uit de tijd van 2000 jaren voor Christus en als natuurlijk verdedigingsbolwerk gebruikt is in onderlinge stammenoorlogen van de Kelten. De toegangszijde is ooit aangepast met stenen, gestut door houtconstructies. Het is aannemelijk dat dit bolwerk niet doorgaand bewoond is en maar korte tijd in gebruik is geweest. Als het de Romeinen onder Caesar in het jaar 50 lukt om de Kelten met list en bedrog te onderwerpen, raakt deze plek snel in vergetelheid!

Druipsteengrot Hohl-Ley

Aan het Schneifel Pfad komen we voorbij de druipeengrot Hohl-Ley. Een infobord geeft uitleg over deze 'Toegangspoort tot de onderwereld'. De klim naar de ingang is steil en afgesloten met een traliewerk. De grot heeft een typisch biotoop, waar in het volledig duister en mild klimaat naast de grotkruisspin en duizendpoot ook vleermuissoorten als Bruine Langoorvleermuis, Bechsteinvleermuis en Franse vleermuis huizen. In de vleermuisbeschermingsperiode van 1 oktober tot 31 maart is het betreden van de grot wettelijk verboden.

1

2

3

Traject 4 – Vulkaneifel Schneifel Pfad – 15 KM

Lengte

De totale afstand van deze dagwandeling is 15 KM.

Startpunt

Wandelaarsparkeerplaats aan de L10 in D - 54597 Hersdorf in de richting van Wallersheim

Parkeren

Wandelaarsparkeerplaats aan de L10 in D - 54597 Hersdorf in de richting van Wallersheim. Op het eindpunt aan Station Michelbacherstrasse, D – 54574 Birresborn

Hotelaccommodatie

Gasthaus "Bei Lonnen"
Kirchweg 2
D - 54597 Ormont

Routemaker

Charles Aerssens

Traject: Hersdorf - Weissenseifen - Kopp – Birresborn 15 Km

Deze dagetappe start vanaf de wandelaarsparkeerplaats aan de L10 verlengde Altenburgstrasse van Hersdorf naar Wallersheim. Via het buurtschap Anzelterhof gaat de route door het Wallesheimer Wald, waar we de Altenburgerbach oversteken en even de L16 om direct na buitenverblijf Waidmannsruh linksaf de stevige klim over Krausköpfigen naar Künstlersiedlung Weissenseifen te wandelen. Het Schneifel Pfad gaat over lange en brede bospaden door het Wallesheimer Wald. Langs de Fischbach gaat de route naar Kopp. Verderop bereiken we de Birresborner IJsgrotten. Van hier daalt nog een laatste traject met enkele S-bochten af langs een schuilhut. Zo komen we in Birresborn, waar we over de Kyll ons eindpunt aan het kleine station bereiken.

Routebeschrijving

1 Voor deze laatste etappe van het Schneifel Pfad starten we op de wandelaarsparkeerplaats aan de L30 aan de voet van Naturschutzgebiet Walbert. We volgen de routemarkering enkele tientallen meters naar links om dan rechtsaf over het onverharde pad en grasbaan naar de bosrand te wandelen. Rechtsaf wandelen we nu naar het buurtschap Anzelterhof, waar we bij het laatste huis een Mariakapelletje passeren. Naar links gaan we met een klimmetje links het bos in. Verderop naar rechts en afdalen in de richting van Oberhersdorf. Hier is het even opletten om op het asfalt naar links af te slaan en in het Wallershei-

mer Wald de routemarkering van het Schneifel Pfad te vervolgen. We steken de Altburgerbach over en wandelen in zuidoostelijke richting voorbij aan een midden in het bos staand zandstenen veldkruis met opschrift "Gelobt sei Jesus Christus" tot we de L16 bereiken. Ook hier een zandstenen Mariakapelletje als teken van volksdevotie. We volgen de L16 om direct na buitenverblijf Waidmannsruh linksaf het bospad in te slaan. Er volgt een stevige klim over Krausköpfigen naar de laatste bebouwing van Künstlersiedlung Weissenseifen.

2 Onder aan de afdaling van Krausköpfigen is een picknickplek en we zien hier ook een wegwijk uit 1731. Wij vervolgen vanaf Künstlersiedlung Weissenseifen het Schneifel Pfad richting noorden over lange en brede bospaden door het Wallesheimer Wald. Na goed een kilometer komen we aan de Fischbach, een klein stroompje dat we nu steeds in onze nabijheid houden. Als we het bos achter ons laten, komen we in open gebied op het asfalt van Schäfersruh en krijgen we zicht op het dorpje Kopp, dat aan de overzijde van de Fischbach op een langgerekte heuvelrug ligt. Bij de eerste huizen van Kopp wandelen we aan het einde van Schäfersruh rechtsaf en houden op de Y-splitsing links over de Dellbach om dan meteen linksaf langs de bos-

rand de markering van het Schneifel Pfad te volgen hoog boven de waterloop van de Fischbach. Hierbij hebben we voortdurend zicht op ooghoogte met het dorp dat op de ander dalzijde ligt. Weer in het bos worden we bij de wegwijzer naar rechts geleid en beginnen we aan een klimmetje. Naar links langs de bosrand komen we in open landschap. Hier eerst naar rechts en dan bij de wegwijzer naar links richting de Birresborner IJsgrotten.

3 Vanaf de Birresborner IJsgrotten is het een laatste kort traject naar het eindpunt in Birresborn. We dalen af met enkele S-bochten en wandelen over het onverharde pad tot we het asfalt in een scherpe bocht bij een grote schuilhut bereiken. Langs deze schuilhut bereiken we de eerste huizen van Birresborn. In de scherpe bocht gaat de route naar via de steile straat Im Steinreich tot op de T-splitsing met de Fischbachstrasse. De route gaat hier linksaf en we steken even verderop voor de laatste keer de Fischbach over. Zo komen we op de kruising met de Koppstrasse, waar de sculptuur 'Birresboa Luhkleppel' staat, die het oude beroep van eikenschorsschiller uitbeeldt. Rechtsaf door de Koppstrasse staan we even verderop bij Hotel Zur Krone, waar we rechtsom door de Poststrasse de route vervolgen. Aan het einde komen we in een kastanje-laantje met boom met een levensgrote uil. Over de Kyllerbrug bereiken we het eindpunt aan het onbemande stationnetje van Birresborn.

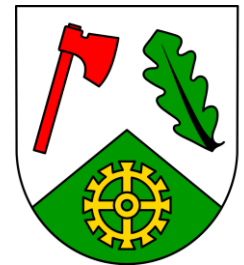
Künstlersiedlung Weissenseifen

Na WOII ontdekten kunstenaars van de Düsseldorfse Academie de eenzaamheid van het bos en sticht in 1949 beeldhouwer Günther Mancke (1925-2020) en zijn vrouw Irmgard Mancke (1924-2012) met de kunstenaar Antonia Berning (1921-2009) deze kunstenaarskolonie Weissenseifen. In 1961 komt ook kunstenaar en kinderboeken illustratrice Jula Scholzen-Gnad hierheen en in 1963 sluit Albrecht Klauer-Simonis (1918-2002) zich bij hen aan. Hij roept in 1975 het sindsdien jaarlijkse Symposium in het leven, dat in de zomermaanden gedurende 4 weken kunstenaars bijeenbrengt, die in die tijd gezamenlijk werken. Hiervoor komt de Galerie Am Pi tot stand. De Berlijnse Christiane Hamann komt in 1986 naar Künstlersiedlung Weissenseifen en trouwt met Albrecht Klauer-Simonis. Zij woont nu nog in deze uithoek van de Eifel, waar nog zo'n dozijn kunstenaars leven en werken. Op deze kunstenaarsplek is een beeldentuin en verschillende ateliers met beelden, plastieken, aquarellen, olieverfschilderijen en weeftechnieken. Maar ook de huizen van de kunstenaars zijn origineel en bezienswaardig: in natuursteen opgetrokken huisjes, houten hutjes en kunstige gebouwtjes. Op het terrein vinden we ook het Haus Michael, een op de antroposofisch en heilpedagogische grondideeën van Rudolf Steiner (1861-1925) geschoeid internaat voor kinderen en jeugdigen.

Kopp

Dit dorpje ligt op een langgerekte heuvelrug aan de Fischbach. Kopp wordt voor het eerst vermeld in een oorkonde uit 1287 als sprake is van een verdrag tussen de Benedictijnenabdij Prüm en Heinrich, Herr zu Schönecken. Maar vermoedelijk is het gebied al tussen het jaar 1000 en 1200 bewoond door houthakkers en houtskoolbranders. Landbouw komt pas later. Vanaf 1684 komt Kopp onder het Hof Wallersheim, dat vanaf 1576 deel uitmaakt van het Kurfürstentum Trier. In 1794 bezetten de Fransen de Eifel en behoort Kopp tot het Departement de la Sarre, het Arrondissement en Kanton Prüm en Mairie Büdesheim. Binnen het Franse Keizerrijk wordt voor het eerst het gebied systematisch in kaart gebracht door Franse ingenieur-geograaf Dumesnil in 1810 en zo ook Kopp met 2 watermolens. Na de val van Napoleon en het Congres van Wenen (1815) komt Kopp aan Pruisen. Aan het begin van de vorige eeuw heerst er nog grote armoede door de karige inkomsten voor de grote gezinnen van hun boerenbedrijfjes, maar dat behoort nu tot het verleden. In het wapen van Kopp wordt de bron van komsten weergegeven: de watermolen en het eikenschorschillen.

Birresborner Eishöhlen

Birresborner IJsgrotten is geen natuurlijk verschijnsel, maar ontstaan door onderaardse afbouw van vulkanisch gesteente, dat al ten tijde van de Romeinen voor de productie van molenstenen is gebruikt. De laatste molenstenen zijn hier in de 19e eeuw nog uitgehakt. Toch is niet elke oude tunnel een ijsgrot. Een ijsgrot heeft hier kunnen ontstaan doordat het poreuze vulkanische gesteente veel vochtigheid kan opnemen, dat door de bovenliggende grondlagen sijpelt. Die vochtigheid wordt gaandeweg aan de lucht in de grotten afgegeven en bevordert zo koeling door verdamping. De ingang van de grot ligt relatief hoog en de gangen erachter dalen af. Hier kan de koude lucht niet ontsnappen en blijft het in de winter ontstane ijs lang behouden. Toch zijn deze ijsgrotten niet vanwege het klimaat beschermd, maar als vleermuizen onderkomen. Niet minder dan 11 soorten van de 22 in Duitsland bekende soorten komen hier voor en hebben hier een toevluchtsoord gevonden. De bijzonder beschermde vleermuizen zijn: de Vale vleermuis en de Bechsteinsvleermuis.

Birresborn

Birresborn is een dorp van bijna 1200 inwoners in de Kreis Vulkaneifel. Het dorp ligt even ten zuiden van Gerolstein op een hoogte van 350 meter in het dal van de Kyll. Het dorp wordt omgeven door de een aantal bergen: Rödelkaul (592 meter), Daxberg (548 meter), Goldberg (523 meter) en de vulkaan Kalem (509 meter). Birresborn ligt aan de L24 en is het eenvoudigst te bereiken via de A60. Bovendien ligt het dorp met een eigen halte aan de spoorlijn tussen Keulen en Trier. De naam Birresborn duikt voor het eerst op in 762 in een oorkonde. Waarschijnlijk was het deel van het Kylldal waarin Birresborn ligt, nog niet bewoond in de Romeinse tijd, maar in de omliggende heuvels zijn wel verschillende archeologische vondsten gedaan uit de Romeinse tijd. Doordat het dorp in 1871 op het spoorwegnet wordt aangesloten en vervolgens een aantal van de bronnen in de omgeving worden aangemerkt als geneeskrachtig, ligt de toeristische ontwikkeling voor Birresborn open. De officiële erkenning door de overheid van de bronnen als herstellingsoord (Erholungsort) volgt in 1914. Helaas is Birresborn de Tweede Wereldoorlog niet ongeschonden doorgekomen, omdat het dorp op Eerste Kerstdag 1944 door een geallieerde luchtaanval grotendeels verwoest wordt. In een grootscheepse gemeentelijke herindeling in 1970 wordt Birresborn met dertien andere gemeenten verenigd in een groter samenwerkingsverband.

Sculptuur Birresboa Luhkleppel

Dit bronzen beeld Birresboa Luhkleppel (2009) is van de kunstenaar Don Alberto Carlo. Het herinnert aan het oude traditionele beroep van eikenschorsschiller. Die eikenschors was belangrijk voor het leerlooien. Omdat Birresborn rond 1878 de grootste eikenbossen van de Eifel heeft, is het winnen van eikenschors de belangrijkste bron van inkomsten van veel inwoners in Birresborn. Na 1920 neemt de vraag naar eikenschors sterk af sterft het beroep uit.

Mineralbrunnen Birresborn

De naam "Birgisburias", als oude naam voor Birresborn betekent zoveel als "goede bronnen". In 762 wordt Birresborn met zijn mineraalbronnen aan de Abdij van Prüm geschonken. Naar we weten dat de Romeinen de heilende kracht van deze sterk alkalische bronnen al hebben gekend. Pas 1724 worden de Birresborner mineraalbronnen, in bezit zijn van de Aartsbisschop van Trier, geëxploiteerd. Het Paviljoen Lindenquelle wordt in 1824 gebouwd in Laat-Classicistische stijl, maar in de Franse tijd het gebruik van het mineraalwater achteruit. In 1855 krijgt Birresborn zelf de regie over de bron en vult het mineraalwater af voor verkoop.

Plannen voor een Kuuroord vinden geen gehoor. Als de spoorlijn in 1871 door het Kylldal is aangelegd, gaat het transport eenvoudiger. Pas in 1914 krijgt de Birresborner Mineralbrunnen staatserkenning als Heilquelle en de afzet neemt toe. Na WOII komt de Birresborner Mineralbrunnen wordt de productie nog eens opvoert. Maar vervuiling van het mineraalwater in de jaren 60 is funest in 1982 worden de bedrijfsruimten. Enkel het Paviljoen Lindenquelle herinnert nog aan dit industrieel verleden.

